Актуальні вимоги до веб-сайтів в Україні: правові аспекти

Вступ

1. Вимоги щодо мови на веб-сайтах

2. Вимоги щодо контенту на веб-сайтах

3. Відповідальність

4. На що необхідно звернути увагу

В

16 липня 2022 року набирають чинності зміни до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», які регламентують використання державної мови в мережі Інтернет і мови інтерфейсів комп'ютерних програм, встановлених на товарах. Відповідно, веб-сайти повинні бути адаптовані до нових вимог.

На практиці на комерційних веб-сайтах часто трапляються випадки порушення не лише вимог щодо дотримання державної мови, але й інших вимог чинного українського законодавства, які полягають у незаконному використанні на комерційних веб-сайтах різного контенту. Це може призвести до накладення на власників таких веб-сайтів штрафних санкцій значного розміру та створювати негативні репутаційні ризики. Тому варто перевірити весь контент на веб-сайті та, у разі недотримання, наприклад, вимог конкуренційного законодавства чи законодавства про рекламу, вчасно усунути такі порушення.

1. Вимоги щодо мови на веб-сайтах

Закон України «Про захист прав споживачів» передбачає, що споживачі мають право на необхідну, доступну, достовірну та своєчасну інформацію державною (українською) мовою про продукцію (товар, роботу чи послугу), її кількість, якість, асортимент, її виробника (виконавця, продавця), якщо така інформація розміщена в мережі Інтернет на веб-сайтах.

Починаючи з 16 липня 2022 року:

- будь-який веб-сайт, власником якого є суб'єкт господарювання, який зареєстрований в Україні, повинен бути відповідно адаптований. На такому веб-сайті має бути україномовний інтерфейс та версія веб-сайту українською мовою;
- усі сторінки в соціальних мережах (Youtube-каналах, Viber-каналах, Telegram-каналах тощо), які використовуються в якості інтернет-представництв зареєстрованих в Україні суб'єктів господарювання, повинні мати основну версію українською мовою, яка має завантажуватися для користувачів в Україні за замовчуванням. Зазначені вимоги також стосуються інформаційних інтернет-ресурсів;

- україномовна версія інтернет-представництва іноземного суб'єкта господарювання, який реалізує продукцію в Україні, може мати менший обсяг інформації, ніж основна версія. Щоправда, обсяг такої інформації повинен бути достатнім для того, щоб користувач з України міг повністю розуміти мету діяльності такого суб'єкта господарювання;
- мобільні застосунки суб'єктів господарювання, що реалізують товари і послуги в Україні, повинні мати версію користувацького інтерфейсу українською мовою;
- суб'єкти господарювання, які здійснюють обслуговування українських споживачів у мережі інтернет (інтернет-магазини, інтернет-каталоги тощо), зобов'язані мати повноцінну версію українською мовою, яка має бути основною, містити максимальний обсяг інформації та завантажуватися за замовчуванням.

Необхідно також зазначити, що додатково до державної (української) мови така інформація на веб-сайтах, веб-сторінках (Youtube-каналах, Viber-каналах, Telegram-каналах тощо), на мобільних застосунках може дублюватися й іншими мовами.

Таким чином, відсутність україномовної версії комерційного веб-сайту після 16 липня 2022 року може означати порушення вимог Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» з боку його власника.

2. Вимоги щодо контенту на веб-сайтах

Крім законодавчих вимог, які регламентують використання української мови на веб-сайтах, варто згадати також інший контент, складові якого є об'єктами права інтелектуальної власності. Таким об'єктам необхідно приділити достатньо уваги та здійснити правовий аналіз їх комерційного використання.

Мова йде, зокрема, про такий контент:

- текст, статті, оголошення рекламно-інформаційного характеру;
- інформація про акції, конкурси, знижки;
- графічні зображення, дизайн;
- ролики, відео, музичні банери;
- рекламні банери;
- зображення торгових марок чи слоганів інших правовласників;
- зображення фізичних осіб та відомих осіб;
- персональні дані фізичних осіб тощо.

Особливу увагу при перевірці контенту на веб-сайті необхідно приділити інформації, яка носить рекламно-інформаційний характер, зокрема, на предмет того, чи не містить така інформація ознак недобросовісної конкуренції. Одним із поширених порушень українського законодавства про захист від недобросовісної конкуренції є поширення інформації, що вводить в оману споживачів, тобто відомостей, які містять неповні, неточні або неправдиві дані (про походження товару, виробника, продавця, спосіб виготовлення, ціну та ін.).

Детальної уваги й аналізу потребують розміщені на веб-сайті графічні зображення, зображення фізичних осіб (відомих осіб), оскільки відповідно до

вимог українського законодавства для правомірного розміщення чужого зображення на комерційному веб-сайті необхідно мати дозвіл від правовласника. А розміщення зображення фізичної особи потребує відповідного письмового дозволу від такої фізичної особи. Не слід забувати, що отримана згода фізичної особи може бути відкликана в будь-який момент (безпосередньо нею або її родичами) з вимогою подальшого відшкодування збитків, якщо розміщення зображення фізичної особи відбулось з порушеннями українського законодавства.

Непоодинокими є випадки добросовісного розміщення на веб-сайтах, зокрема, роликів інформаційного характеру. Добросовісним може вважатися використання захищених авторським правом творів у новинах (розділ новин на веб-сайті), а також з освітньою або науково-дослідною метою. Використання таких роликів з комерційною (рекламною) метою не вважається добросовісним та потребує щонайменше письмової згоди-дозволу правовласника такого ролика чи подібного контенту.

Що стосується розміщених на веб-сайтах зображень торгових марок, то таке розміщення має відповідати головному критерію – це наявність відповідного дозволу на використання зображення торгової марки на веб-сайті від її законного власника.

Одним з прикладів неправомірного використання зображення торгової марки є справа Антимонопольного комітету України (АМКУ), який оштрафував лікеро-горілчаний завод (м. Львів) на 100 000 грн. за використання позначення «ABSOLUT» без дозволу компанії «Absolut» (Швеція). Оскільки компанія «Absolut» не надавала відповідної згоди на використання цього позначення, такі дії лікеро-горілчаного заводу були визнані порушенням конкуренційного законодавства з накладенням штрафу на український завод.

Враховуючи зазначене, комерційний веб-сайт та його контент повинні бути ґрунтовно перевірені на відповідність вимогам Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», а також іншим нормам чинного законодавства України. Це забезпечить вчасне виявлення й усунення можливих порушень, в іншому випадку власник комерційного веб-сайту може бути притягнутий до відповідальності.

3. Відповідальність

Розглядом скарг за порушення вимог законодавства щодо наявності української мови на веб-сайті займатиметься Уповноважений Верховної Ради України із захисту державної мови. Цей регулятор відповідатиме за ініціювання розслідування порушень, складання протоколів і стягнення з порушників накладених штрафів.

З 16 липня 2022 року Уповноважений Верховної Ради України із захисту державної мови зможе накладати штраф, зокрема на керівників та працівників підприємств, установ й організацій усіх форм власності, інших фізичних осіб, які порушуватимуть вимоги Закону. Уповноважений із захисту державної мови зможе накладати штраф у розмірі від 3 400 до 8 500 грн., якщо порушення вчинено вперше. За повторне порушення вимог Закону буде накладено штраф в розмірі від 8 500 до 1 1900 грн.

Що стосується неправомірного використання на веб-сайті зображень чужих торгових марок, то Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» передбачає способи захисту порушених прав. Зокрема, передбачена кримінальна відповідальність у разі порушення авторського права та суміжних прав або незаконного використання торгової марки, комерційного (фірмового) найменування.

Законодавство України про захист від недобросовісної конкуренції передбачає значні санкції за відповідні порушення. Вчинення з боку суб'єктів господарювання дій, визначених законодавством як недобросовісна конкуренція, тягне за собою накладення штрафу в розмірі до 5% доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) суб'єкта господарювання за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф. Особи, яким завдано шкоди внаслідок вчинення дій, визначених як недобросовісна конкуренція, також можуть звернутися до суду із позовом про її відшкодування.

Органи АМКУ або особи, права яких порушені, також мають право звернутися до суду із позовом про вилучення з господарського обороту товарів з неправомірно використаним позначенням, копій виробів іншого суб'єкта господарювання.

Що стосується неправомірного використання на комерційному веб-сайті зображень фізичних осіб без отримання відповідної згоди на таке використання, то власник комерційного веб-сайту може отримати від правовласника такого зображення (автора, актора, який зображений на зображенні) майновий позов і понести значні штрафні санкції через незаконне використання зображення з комерційною метою або для власної реклами.

Одним з прикладів неправомірного використання зображень є відома справа про незаконне використання зображень транспортних засобів, розміщених на веб-сайті компанії «Autotrader». Шляхом перевірки було встановлено, що компанія «CarGurus» (власник веб-сайту з автомобільних досліджень і покупок) незаконно використовувала фотографії, що належать компанії «Autotrader». Компанія «Autotrader» довела в судовому порядку, що вона володіє авторськими правами приблизно на 140 000 різних фотографічних зображень, які були виставлені на веб-сайті компанії «CarGurus». Компанія «Autotrader» вимагала в судовому порядку стягнення компенсації у розмірі приблизно 70 000 000 доларів США. Щоправда суд прийшов до висновку, що такий розмір компенсації не відповідає порушенню і постановив стягнути з відповідача (компанії «CarGurus») 280 000 доларів США штрафу.

За порушення рекламного законодавства України на власника комерційного веб-сайту може бути накладено штраф у розмірі п'ятикратної вартості розповсюдженої на веб-сайті інформації чи рекламного контенту.

4. На що необхідно звернути увагу

Кожний комерційний веб-сайт є індивідуальним та потребує юридичного аналізу не лише на предмет дотримання вимог Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», але і цілої низки інших законодавчих актів.

У межах українського законодавства під час створення комерційного веб-сайту або використання вже наявного веб-сайту необхідно здійснити адаптацію чи розробити нову україномовну версію такого веб-сайту до 16 липня 2022 року, а також варто здійснити правовий аналіз контенту веб-сайту на предмет дотримання вимог чинного законодавства, зокрема:

- про захист від недобросовісної конкуренції;
- про захист прав споживачів;
- про захист персональних даних;
- про авторське право та суміжні права;
- рекламного законодавства тощо;

Такий правовий аналіз потребує залучення відповідного фахівця, який володіє практичними навичками, швидко виявить потенційні порушення в основних та вразливих до порушень складових веб-сайту, надасть відповідні рекомендації щодо їх усунення, а також підготує необхідні документи. Якщо власник веб-сайту має намір використати відповідний контент (наприклад, відео, музику, зображення), який вже завантажений в мережу Інтернет іншим користувачем чи правовласником, то в такому випадку необхідно зв'язуватися з правовласником контенту напряму та врегульовувати питання отримання дозвільних документів.

Також необхідно пам'ятати, що саме власник комерційного веб-сайту несе відповідальність за зміст і наповнення свого веб-сайту. І саме йому доведеться платити штраф у разі прийняття відповідного рішення АМКУ чи Уповноваженого Верховної Ради із захисту державної мови або відшкодовувати завдані правовласникам контенту збитки.